

אתיקה מקצועית רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

על (אי) התערבות בית המשפט העליון בהליכי משמעת עו"ד דהר ארד-אילון / יו"ר ועדת האתיקה הארצית

בעת שישב כערכאת ערעור שניה על הליכי משמעת קבע בית המשפט העליון את ההלכה לפיה בתי הדין המשמעתיים הם הגורם המופקד על שמירת כללי האתיקה והם "סוללים את שכייל המותר ושומרים את גבולותיו", ותפקידו שלו הוא פיקוח ובקרה במקרים חריגים (על"ע 9/89 **יובל נ' הוועד המחוזי**, פד"י מ"ד (1) 706, 709).

מנגד, בשורה של פסקי דין מהעת האחרונה, נראה שבית המשפט המחוזי בירושלים כערכאת ערעור משמעטית שניה (סמכות שהועברה אליו בעקבות תיקון 32 לחוק הלשכה) הרחיב את היקף פסיקתו בניגוד להלכה הפסוקה כאמור והפך "לסולל השביל". בית המשפט העליון שדן בעניין כערכאת ערעור ברשות, נמנע מהתערבות על יסוד הלכת חניון חיפה ואימוצה בהליכי משמעת. (רע"א 103/82 **חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור בע"מ**, פ"ד לו (3) 123; על"ע 1958/09 **עו"ד ברי נ' הוועד המחוזי**, פדאור אתיקה (ניתן ב- 10.5.2009)).

בפרשה הראשונה, הואשם עורך דין אשר ערך צוואה בה יועד סכום כסף להקמת קרן כשהצוואה כללה הוראה בדבר מינויו כמוציא לפועל שלה. לאחר מות המצווה לא מונז מוציאים לפועל, לא הוקמה הקרן ולימים כשאחד היורשים ביקש להורות על הקמתה, ייצג עורך הדין את האלמנה בהתנגדות להקמה. בהליכים האזרחיים נדחתה ההתנגדות ונקבעו ממצאים חריפים לגבי עורך הדין. בהליכי המשמעת, זוכה עורך הדין מחמת הספק בבית הדין המחוזי והורשע בבית הדין הארצי. בית המשפט המחוזי נכנס לגופה של מחלוקת, דן הן בשאלות שהתבררו בהליכים האזרחיים והן בפרטי הפרטים של השאלות שהתבררו בערכאה הדיונית, ולכסוף הורה על זיכוי עורך הדין, כשהוא קובע הלכה חדשה בדיון המשמעתי לפיה "חובותיו האתיות של עורך דין באות לידי סיום עם מותו של הלקוח" וכי עורך דין שערך צוואה פטור מחובותיו כלפי לקוחו לאחר פטירת הלקוח אף אם הן נקובות בצוואה. (עמל"ע 9069-05-11 **אברהמי נ' הוועד המרכזי**, פדאור אתיקה (ניתן ב- 11.1.2013)).

בית המשפט העליון אליו הוגשה בקשת רשות לערער על קביעה חדשנית זו, קבע שעורך הדין העמיד עצמו בניגוד עניינים ולא נהג כראוי בכך שקיבל על עצמו לייצג את האלמנה בניגוד להתחייבויותיו למנוח (שפורטו בצוואה). בית המשפט העליון קבע כי "שנה גם חובת נאמנות של עורך דין כלפי הלקוח שהלך לבית עולמו". אולם, בסופו של יום, החליט שלא לתת רשות לערער בהסבירו שנדרשת שאלה ציבורית בעלת חשיבות ונסיבות נדירות במיוחד כדי לתת ערעור שלישי. (בר"ש 1180/13 **הוועד המרכזי נ' אברהמי**, פדאור אתיקה (ניתן ב- 17.3.2013)).

עורכת: ד"ר לימור זג-גוטמן, עו"ד, המסלול האקדמי המכללה למינהל ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** עו"ד דהר ארד-אילון
המערכת: רח' דניאל פריש 10, תל אביב 64731, טל. 03-6362200, פקס. 03-6918696, email: dorit@israelbar.org.il
מאמרי המערכת: על (אי) התערבות בית המשפט העליון בהליכי משמעת / נייר המכתבים, כרטיס הביקור ושלט המשרד
הנחיות והחלטות: ועדת האתיקה הארצית ■ ועדת הרביזיה בכללי האתיקה ■ ועדת שכר טרחה ■ עיצוב: סטודיו רחל קליין

בפרשה השנייה, בית הדין המחוזי גזר על עורך דין השעיה בפועל של שלוש שנים בגין התבטאויות חריפות ביותר. ערעור שהגישה הלשכה נדחה בשל איחור. ערעור עורך הדין על קולת העונש דווקא התקבל ועונשו הועמד על שנה אחת. הלשכה ערערה לבית המשפט המחוזי בירושלים, וזה קיבל את הערעור וגזר את עונשו של עורך הדין לשש שנות השעיה בפועל - כפליים מהעונש שקיבל במחוזי ופי שש (!) מהעונש שהוטל בארצי. (עמל"ע 4393-09-12, עמל"ע 37443-09-12 **ועדת האתיקה במחוז תל-אביב נ' חיימוב וערעור נגדו**, פדאור אתיקה (ניתן ב- 6.5.2013)).

בקשת רשות לערער שהגיש עורך הדין לבית המשפט העליון נדחתה. בית המשפט העליון קבע שהתווית מדיניות הענישה ראוי לה שתעשה בבתי הדין המשמעתיים, וכי יש יסוד מטריד בנסיבות גזירת העונש שהובילו להכפלתו (פי שש) בערכאה השלישית לאחר שב"כ הלשכה לא ביקש אלא להעלות את העונש משנה לשלוש שנים. (בר"ש 4231/13 **חיימוב נ' לשכת עורכי הדין ואח'**, פדאור אתיקה (ניתן ב- 6.8.2013)) הטעם להימנעות מהתערבות במקרה זה, מלבד הגישה המצמצמת בערכאה הרביעית היא, שעורך הדין סיבר להסכים להשעיה של שלוש שנים. קשה לקבל טעם זה. חובת הפיקוח של בית המשפט העליון חלה לא רק על גובה העונש אלא גם על תקינות הליכי גזירת העונש. אם במקרים מובהקים בהם מוצא בית המשפט העליון שגגה יסודית הוא לא יאמר את דברו (ולא רק אמרת אגב) עלולה התקלה לחזור על עצמה, עד שיהיה קשה לשרשה מהיסוד.

במקרה שלישי, נדון עניינו של עורך דין שלא העביר ללקוחותו כספים שקיבלו עבורה. עורך הדין הודה בעבירה והודיע לבית הדין המחוזי שהוא הפקיד סכום זה בקופת בית הדין, ולפיכך נגזרו עליו 9 חודשי השעיה על תנאי. עד מהרה התברר שהסכום לא שולם ובערעור לבית הדין הארצי הוטלה על עורך הדין השעיה בפועל למשך 9 חודשים, השעיה על תנאי לתקופה דומה ופיצוי למתלוננת. במסגרת ערעור שהגיש עורך הדין לבית המשפט המחוזי בירושלים, הוא הפקיד את הסכום בקופת בית המשפט ולפיכך בית המשפט קיצר את השעייתו ל-63 יום מן הטעם של "סוף טוב הכל טוב". (עמל"ע 4519-01-11 **עותמאן נ' הועד המרכזי**, פדאור אתיקה (ניתן ב- 3.3.2013))

בית המשפט העליון דחה בקשת ערעור שהגישה הלשכה, בקובעו כי אכן "המשיב מעל באמון שניתן בו" וכי "ראוי כי בתי הדין המשמעתיים ובתי המשפט יימנעו ממצב שבו החוטא יצא נשכר". הוא קבע שהעונש "מקל מדי" ושהפתרון שמצא בית המשפט לא איזן נכונה בין ההיבט הפרקטי להיבט הנורמטיבי. ואף על פי כן, על יסוד ההלכה המצמצמת כאמור, נמנע מלהתערב והותיר את פסק הדין "המקל מדי" על כנו. (בר"ש 2618/11 הועד המרכזי נ' עותמאן, פדאור אתיקה (ניתן ב- 10.8.2011))

הנה, בשלושה מקרים (וניתן למנות נוספים: בר"ש 1470/11 **מאור נ' הועד המחוזי**, פדאור אתיקה (ניתן ב- 10.3.2011); בר"ש 1353/12 **ועדת האתיקה נ' בניטה**, פדאור אתיקה (ניתן ב- 21.3.2013)) בהם חרג בית המשפט המחוזי מההלכה הפסוקה וירד לגזירת התווית הנורמות האתיות, ובית המשפט העליון מצא (בהערות אגב) שמדובר בשגגה ממשית - נמנע בית המשפט העליון מהתערבות. הפסיקה השגויה של בית המשפט המחוזי כערכאת ערעור שניה נותרה על כנה, ובית המשפט העליון החמיץ את ההזדמנות להנחות את אופי פעולתו של בית המשפט המחוזי כערכאה מפקחת ומבקרת את הליכי המשמעת. כך נפגעה וודאות הדין ונפגעה ההלכה הפסוקה לפיה גדרי המותר והאסור נקבעים בבתי הדין.

נייר המכתבים, כרטיס הביקור ושלט המשרד ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד/ עורכת

כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת) מונים בכלל 3(א)6 את שלט המשרד, נייר המכתבים וכל נייר אחר היוצא מהמשרד ובכלל זה כרטיס הביקור, כאמצעי פרסומת מותר. הקביעה לפיה שלוש אלו מהווים פרסומת עורכי דין משמעה שחלות שורה של מגבלות באשר למה שניתן לכלול בהם ובכך תעסוק רשימה זו. תחילה יש להבין את הרציונאל העומד מאחורי המגבלות המפורטות בכללי הפרסומת עצמם ובשורה של החלטות הועדה לענייני פרסומת אשר עסקה לא אחת בשלוש אלו (להלן: **החלטת**

הוועדה. הרציונל להגבלות על פרסומת עורכי דין קבוע בסעיף 55 לחוק הלשכה לפיו אסור שפרסומת עורכי דין תטעה את הציבור או שתפגע בכבוד המקצוע. ולכן, קבע כלל 3(ב) לכללי הפרסומת שורה של פרטים שמותר לציין בפרסומת עורכי דין בעוד שכל פרט שלא צוין ברשימה זו - אסור. זאת במטרה לקבוע מראש את פרטי המידע שאין בהם להטעות את הציבור ו/או לפגוע בכבוד המקצוע.

כלל 3(ב) מונה 13 פרטי מידע שמותר לכלול בשלוש אלו ובכללם: תארים אקדמיים של עורכי הדין ותארים אחרים שיש לעורכי הדין בתנאי שדין אחר מסדיר את השימוש בהם. כך לדוגמא, מותר לציין בשלוש אלו את עובדת היות עורך הדין רואה חשבון, טוען רבני, יועץ מס. לעומתם, אסור לציין את עובדת היותו "שופט בדימוס" הואיל ואין דין המסדיר את השימוש בתואר זה (החלטת הוועדה **ב-אתיקה מקצועית** 11 (2004)). הכלל ממשיך וקובע שמותר לציין רישיון עריכת דין במדינות נוספות, השפות אותן דובר עורך הדין, מועד הסמכה כעורך דין, שעות הפתיחה של המשרד ועוד. מידע חשוב שמותר לעורך דין לכלול בשלוש אלו הוא פירוט "עורכי הדין העובדים עמו במשרד" (כלל 3(ב)(7)). כלל זה עורר שאלות רבות. ועדת הפרסומת קבעה שעל נייר המכתבים של המשרד ניתן לרשום רק שמות של עורכי דין שהם חברי לשכת עורכי הדין בישראל. לפיכך, לא ניתן לרשום שם של עורך דין זר שאינו חבר הלשכה בישראל ולא ניתן לרשום שם של מתמחה, לרבות כאלו שסיימו את התמחותם אך טרם הוסמכו. מותר לרשום על נייר מכתבים כיועץ רק עורכי דין שהם חברי הלשכה בישראל. (החלטות הוועדה **ב-אתיקה מקצועית** 33 (2009)) ולא ניתן לרשום שמו של משפטן בעל תואר LL.B. (החלטת הוועדה **ב- אתיקה מקצועית** 13 (2005)).

ועדת האתיקה הארצית קבעה שעורך דין רשאי להציג על נייר המכתבים המשרדי שלו את כל עורכי הדין העובדים עמו במשרד, בין אם הם שותפים מלאים, שכירים, יועצים או שותפים לשירותי המשרד, ובלבד שיש ביניהם שיתוף פעולה מקצועי. המבחן לשיתוף פעולה מקצועי הוא ניהול משרד משותף ובעיקר קיום מנגנון למניעת ניגוד עניינים בין עורכי הדין באותו משרד. שיקולים משניים נוספים עשויים להיות קיום לקוחות משותפים, דרכי היוועצות מקצועית קבועות, שיתוף בהכנסות משכר טרחה ועוד. לפי החלטה, ההכרעה האם אינה בוחנת ואינה צריכה לבחון את ההתקשרות המסחרית או הכלכלית בין עורכי הדין באותו משרד (שכידוע יש לה היבטים רבים ומגוונים). לפיכך עורך דין רשאי להציג על נייר מכתבים משרדי שלו עורך דין השוכר שירותי משרד ובלבד שיש ביניהם שיתוף פעולה מקצועי. ("הצגת שמות עורכי דין על גבי נייר המכתבים של המשרד" **אתיקה מקצועית** 42 עמ' 4-5 (2011)). יושם לב שכלל 3(ב)(9) מתיר לכלול בנייר המכתבים "שמות שותפים ועורכי דין שכירים שפרשו לגמלאות ושמות עורכי דין שכירים שנפטרו, ובלבד ששמותיהם הופיעו על נייר המכתבים בעת שפרשו או נפטרו, לפי העניין".

מידע נוסף שמותר לכלול בפרסומת עורכי דין הם תחומי העיסוק של המשרד (כלל 3(ב)(10)) ולכן גם על גבי נייר המכתבים של המשרד ניתן לרשום תחומי עיסוק ללא הגבלה. כך שניתן לציין "רשלנות רפואית" כתחום עיסוק אך אין לרשום על נייר המכתבים "מחלקת תביעות רשלנות רפואית", מאחר ואינה תחום עיסוק אלא תיאור ארגוני. (החלטת הוועדה **ב-אתיקה מקצועית** 16 (2005)) הרשימה הקבועה בכלל 3(ב) של פריטי המידע אותם מותר לכלול בפרסומת עורך דין, בכללה שלוש אלו, היא רשימה סגורה - מה שלא מופיע בכלל אסור לכלול אותו בנייר המכתבים. כך לדוגמא נקבע שאין לציין בנייר המכתבים שיש למשרד "תן-תקן" (החלטת הוועדה **ב- אתיקה מקצועית** 39 (2011)). ועוד נקבע שאין לכלול בנייר המכתבים ציטוט, למשל מהתנ"ך או של הוגה דעות (החלטת הוועדה **ב-אתיקה מקצועית** 45 (2012)).

אין להוסיף איור לנייר המכתבים, כרטיס הביקור ושלט המשרד. בשלוש אלו אסור לעורך דין לעשות שימוש בסמל לשכת עורכי הדין. השימוש בסמל הלשכה מותר אך ורק ללשכת עורכי הדין. (החלטת הוועדה **ב- אתיקה מקצועית** 11 (2004) ו- 16 (2005)). מנגד, מותר לוגו המורכב מאותיות בשם המשרד, בעברית או באנגלית, אך אסור להוסיף לוגו איורים או כיתובים אחרים. (החלטת הוועדה **ב-אתיקה מקצועית** 33 (2009))

סוגיה נפרדת העולה כל עת נוגעת לגודל שלט המשרד. בכללים אומנם לא נקבעה מגבלה באשר לגודל השלט (בשונה מנטריונים לגביהם יש הוראה כזו בסעיף 27 לחוק הנטריונים) אך יש לזכור את

המגבלה העקרונית הקבועה בסעיף 55 לחוק לפיה אסור לפרסומת לפגוע בכבוד המקצוע. על בסיס עקרון זה קבעה הוועדה ששלט בגודל 2*4 מטר מהווה גודל חריג ובלתי הולם את מקצוע עריכת הדין וכבוד המקצוע. עוד קבעה הוועדה שאת השלט יש לתלות רק בקיר הבניין בו נמצא המשרד, שלט התלוי על עמוד חיצוני לבניין הוא שלט חוצות האסור. עוד נקבע שניתן להאיר את השלט בתאורה הולמת, לא צבעונית והמליצה שאותיות השלט יהיו בצבע אחיד. (החלטות הוועדה ב- **אתיקה מקצועית** 33 (2009)).

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

ניגוד עניינים: ייצוג בעל מניות בחברה כנגד בעל מניות אחר

שאלתא עורכת הדין הפונה מייצגת את אחד מבעלי המניות בחברה פרטית (שהוא גם מנכ"ל החברה ודירקטור בה) נגד בעל מניות אחר שהעלה טענות לגבי "יחסיו של המנכ"ל (הלקוח של הפונה) עם החברה וזכויותיו כעובד, כדירקטור וכבעל מניות".

אותו בעל מניות אחר שלח לחברה מכתב התראה, ובו טענות כלפי החברה והדירקטורים שלה לגבי זכותו למנות דירקטור במקומו. החברה ביקשה מהפונה לייצגה בעניין זה. לדברי הפונה, הטענות שהועלו במכתב ההתראה לא היוו חלק מהנושאים לגביהם העניקה ייעוץ לבעל המניות, המנכ"ל שהיה שהיה לקוח שלה - והוא הסכים לכך שהיא תייצג את החברה, ושששל כך היא תפסיק לייצג אותו.

החלטה כיוון שהפונה היא עורכת הדין של אחד מבעלי המניות, היא מנועה מלייצג את החברה בסכסוך אשר במסגרתו לבעל מניות אחר טענות נגד החברה ונגד בעל המניות שהיא מייצגת; זאת, גם אם תחדל לייצג את בעל המניות. (אין מספר להחלטה)

הערת העורכת אין בהפסקת ייצוג בעל המניות המנכ"ל במטרה לייצג את החברה כדי לרפא את ניגוד העניינים. צעד זה של "החלפת לקוח" הינו צעד מלאכותי כשמדובר בחברה פרטית שלה בעלי מניות מעטים - ואינו מהווה פתרון לניגוד העניינים המהותי שהפונה תימצא בו. גם לגרסת הפונה, הטענות שהעלה בעל המניות האחר במכתב ההתראה אינן רק נגד החברה - אלא אף נגד הדירקטורים שלה, שעמם נמנה הלקוח שלה.

גם בותר הלקוח והסכמתו כי תייצג את החברה, אין כדי לרפא את ניגוד העניינים או להתיר לעורכת הדין להימצא במצב העלול להיווצר של עשיית שימוש במידע שקיבלה בעבר מהלקוח או של ייעוץ לחברה לפעול נגד לקוחה לשעבר (ראו גם החלטה מספר 233/12 שפורסמה ב- **אתיקה מקצועית** 49 עמ' 11 (2013)).

ניגוד עניינים: לא ניתן להמשיך בייצוג לקוח כאשר קיים לעורך הדין סכסוך עסקי עם אותו לקוח

שאלתא עורך הדין הפונה מייצג לקוח בתביעה. לאחר הגשת התביעה וללא קשר אליה, הפך עורך הדין לשותפו העסקי של הלקוח בעסקה מסוימת. באותה עסקה נתגלע כעת סכסוך בין עורך הדין ללקוח (סכסוך כשותפים) ועורך הדין עומד להגיש תביעה נגד הלקוח/שותפו העסקי. עורך הדין פנה ללקוח והודיע לו על הפסקת הייצוג לנוכח קיומו של ניגוד עניינים. אלא שהלקוח עומד על דעתו שעורך הדין ימשיך לייצג אותו בתביעה למרות הסכסוך העסקי. יצוין שהלקוח אינו יודע על התביעה שעומד להגיש נגדו עורך הדין בקשר לשותפות. הפונה מבקש לדעת, האם לנוכח הסכמת הלקוח הוא יכול להמשיך ולייצג או שעליו להגיש לבית המשפט הודעה על הפסקת ייצוג.

החלטה לפי כלל 14(א) לכללי האתיקה לעורך הדין הפונה קיים ניגוד עניינים בגלל עניין אישי שלו. הסכמת הלקוח אינה יכולה לרפא ניגוד עניינים לפי כלל 14(א). (החלטה מספר את 116/13)

ניגוד עניינים: הסכמת הלקוח לשעבר לייצוג החדש מייתרת את הפנייה לאישור לפי כלל 16(ב)

שאלתא עורך הדין הפונה ייצג בעבר לקוח בעניין מסוים. כעבור שנה וחצי הגיש הלקוח לשעבר באמצעות עורך דין אחר תביעה נגד לקוח נוכחי של הפונה המעוניין לייצג אותו גם בתביעה זו. לטענת הפונה, התביעה הנוכחית אינה קשורה לעניין בו ייצג את הלקוח לשעבר. בנוסף, הלקוח לשעבר מסכים שבתביעה הנוכחית ייצג הפונה את הלקוח הנוכחי אולם מבקש שייאסר עליו לעשות במהלך הייצוג שימוש במידע שנמסר לו על-ידי הלקוח לשעבר.

הפונה מבקש מועדת האתיקה לתת את אישורה לפי כלל 16(ב) לכללי האתיקה לכך שאין זיקה של ממש בין המידע שקבל בייצוג הלקוח לשעבר לתיק הנוכחי כך שיותר לו לייצג את הלקוח הנוכחי. **החלטה** לאור הסכמתו של הלקוח לשעבר שהפונה ייצג בתביעה את הלקוח הנוכחי, מתייתר הצורך במתן החלטה לפי סעיף 16(ב) לכללי האתיקה.

ככל שיש בידי עורך הדין הפונה מידע שהתקבל מהלקוח לשעבר, הרלבנטי לייצוג את הלקוח הנוכחי בתביעה, נאסר עליו לעשות בו שימוש - ובמידה שאיסור זה יגביל את טיפולו בענייניו של הלקוח הנוכחי, עלול לחול סעיף 14(א) לכללי האתיקה לפיו: "לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצג ולא ימשיך בייצוג, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו... בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר..." (החלטה מספר את 121/13)

ניגוד עניינים: ייצוג בקשר לעניין שטיפל בו בעבר

שאלתא הפונה הוא עורך דין פרטי, המייצג נאשמת בהליכי קובלנה פלילית שהגיש נגדה הגרוש שלה. עילת הקובלנה היא הטענה שאמירות של הנאשמת בתלונה במשטרה נגד הקובל הן לשון הרע. בתפקידו הקודם שימש הפונה כסגן ראש יחידת תביעות, שהגישה כתב אישום נגד הקובל (כנאשם) על יסוד תלונתה של גרושתו בטענת תקיפה. התיק הפלילי הסתיים בסגירה מוסכמת מחוסר ראיות. עילת הקובלנה הפרטית היא אמירות של המתלוננת (היא הנאשמת בקובלנה) שבגינן הוגש כתב האישום.

הפונה עצמו הופיע בבית המשפט בתיק הקודם וחקר בחקירה נגדית את הנאשם שם, הקובל כיום. יחד עם זאת לפי דבריו הוא לא הגיש את כתב האישום ולא היה שותף להליכים ולהסכם שהוביל לסיום ההליך בסגירת התיק מחוסר ראיות. ביני לבני פרש הפונה מהמשטרה ופתח משרד פרטי, ולאחר הגשת הקובלנה נענה לבקשת הנאשמת והצטרף לייצוג בצד עורך דין אחר. בהליכי הקובלנה נטען נגדו על-ידי ב"כ הקובל שהוא בניגוד עניינים, ומכאן פנייתו אלינו.

לטענת הפונה, הוא אינו בניגוד עניינים שכן בתפקידו הקודם כעורך דין מטעם המשטרה לא היה בקשר ישיר עם המתלוננת, לא לקח חלק בסגירת התיק ואין זיקה בין התיק הפלילי נגד הקובל לבין הקובלנה הפלילית הפרטית שהגיש הקובל.

החלטה קיים ניגוד עניינים והפונה אינו יכול להמשיך בייצוג הלקוחה. אם יפעל הפונה לפי קביעת הועדה ויפסיק את הייצוג לא יפתח נגדו הליך משמעת.

במקרה דנן, ההודעה במשטרה שעמדה ביסוד הגשת כתב האישום, ושבקשר אליה היה הפונה מעורב בניהול המשפט הפלילי, היא שעומדת כעילת תביעה בקובלנה הפלילית הפרטית, וממילא מדובר באותה פרשה. זאת ועוד, הגרושה הייתה בעלת עניין בניהול המשפט הפלילי, ובוודאי שהיא בעלת עניין במסגרת הגנתה בקובלנה להראות שהיו ראיות מספיקות להוכחת אשמתו של הגרוש. מנגד, עמדת המדינה היא שסגירת התיק הייתה מוצדקת ולא היו ראיות מספיקות. ניתן להעלות על הדעת לא מעט אפשרויות שניגוד עניינים זה יצא מן הכוח אל הפועל, למשל בדרישה לקבלת חומרי חקירה, או הנמקה של סגירת התיק ועוד. (החלטה מספר את 138/13)

ניגוד עניינים: הצד שכנגד מגיש תביעת נזיקין אישית נגד עורך הדין

עובדות המתלוננת מנהלת באמצעות באי כוחה מערכה במספר ערכאות נגד עירייה בעניין ארנונה.

הנילונה מכהנת כיועצת המשפטית של אותה עירייה ומייצגת אותה במרבית ההליכים (למעט בהליך בבית המשפט העליון שם יוצגה העירייה על ידי ב"כ חיצוני, והנילונה התייצבה לדיון מתוקף תפקידה בעירייה). המתלוננת הגישה תביעת נזיקין נגד הנילונה, בטענות מטענות שונות הנוגעות למילוי תפקידה בעירייה.

לטענת המתלוננת, משהוגשה תביעת הנזיקין האישית כנגד הנילונה היא מנועה מלייצג את העירייה בהליכים שבין המתלוננת ובין העירייה מכיוון שהיא מצויה בניגוד עניינים. הנילונה סבורה שאין כל ניגוד עניינים וכי אין לאפשר לצד להביא להחלפת בא כוח הצד שכנגד, במטרה להשיג אולי בא כוח נוח יותר, על ידי הגשת תביעת נזיקין אישית כנגד בא כוח.

החלטה לגנוז את התלונה. אין ראייה לעבירה משמעתית של ניגוד עניינים. (החלטה מספר את 53/13) **הערת יושב ראש הועדה** עצם קיומה של תביעה או תלונה של בעל דין נגד בא כוח הצד השני אינו מקים מניה וביה ניגוד עניינים, ונדרשת בחינה לגופו של עניין, במסגרתה יש לברר שלא מדובר בשימוש בהליכים משפטיים כדי לפגוע בבא כוח הצד השני או בצד השני עצמו.

ניגוד עניינים: כלל 14(א)

שאלתא עורך הדין הפונה משמש כיועץ המשפטי של אגודה בה ארע מעשה רצח שקורבנותיו היו מתנדבים באגודה. מעשה הרצח ארע לפני מספר שנים כאשר הפונה לא היה בתפקידו. עד המדינה שעבד באותה אגודה וסייע למשטרה בחשיפת הפרשה מבקש שהפונה ייצג אותו לאור האמון הרב שנוצר בינם בעבר. הפונה מבקש לדעת אם יש מניעה לייצג את עד המדינה בעת שהוא משמש כיועץ המשפטי של האגודה ולחלופין, האם יוכל לייצגו במידה ויתפטר מתפקידו כיועץ משפטי של האגודה. **החלטה** ייצוג הלקוח החדש מעורר חשש לניגוד עניינים ואין בהתפטרות מייצוג האגודה כדי לרפא את החשש. (החלטה מספר את 165/13)

כלל 9: שכר טרחה שלא בכסף וקבלת משכון

שאלתא עורך הדין הפונה מייצג לקוח, צייר במקצועו, בהליך גירושין. שאלתו הראשונה היא האם הוא רשאי לקבל חלק משכר טרחתו בתמונות שהלקוח צייר, שלהן ערך כספי מוגדר ומקובל - ושתמורתן הוא ינפיק ללקוח חשבונות. השאלה השנייה, האם עורך הדין רשאי לשמור אצלו תמונות כ"ערבות" להבטחת שכר טרחתו - שאותן ישיב ללקוח כנגד קבלת שכר הטרחה.

החלטה לשאלה הראשונה: הפונה אינו יכול לעשות כן הואיל וכלל 9 לכללי האתיקה קובע איסור לקבל שכר טרחה שלא בכסף בעניין שאינו מזוני.

לשאלה השנייה: ככל ששעבוד התמונות נעשה מתוך צפייה בהסתברות גבוהה שהתמורה לא תשולם והתמונות תשארנה כחלף שכר טרחה בידי עורך הדין, אזי העסקה אסורה שכן היא בגדר תשלום האסור לפי כלל 9. למען הסר ספק, שיעבוד מסוג זה, ככל שאינו אסור כמפורט לעיל, צריך להיעשות בהתאם לחוק המשכון. (החלטה מספר את 68/13)

חובת הסודיות: איסור גילוי צוואה כל עוד המצווה חיה

שאלתא האם עורך הדין הפונה רשאי להמציא לקרוביה של אישה מבוגרת וחולנית העתק מצוואתה, על אף שהיא עדיין חיה.

החלטה צוואה הנערכת על-ידי עורך דין ומוחזקת על ידו אסורה בגילוי על-פי חוק. תנאי לגילוייה לצדדים שלישיים הוא הסכמת המצווה, ועל עורך הדין להיות משוכנע שמדובר בהסכמה מדעת וללא השפעה בלתי הוגנת. משיש ספק אם ניתנה הסכמה כזו, עורך הדין אינו רשאי לגלות הצוואה. (החלטה מספר את 100/13)

עורך הדין ובית המשפט: אין הטעיה כאשר הסוגיה נמצאת בבחור משפטי

עובדות הנילון משמש כב"כ תובעים בתביעה שהוגשה כנגד בנם של המתלוננים. במסגרת התביעה,

ביקשו התובעים, מרשיו של הנילון, להטיל עיקול על חשבון בנק אשר בבעלות המתלוננים ובנם. המתלוננים טוענים כי הנילון הטעה את בית המשפט בניסיון להפעיל לחץ על בנם להתפשר בתיק, על ידי עיקול בפעם השנייה של חשבון בנק של המתלוננים, אשר הנילון ידע כי שייך למתלוננים ולא לבנם, בעקבות בקשה קודמת שהגיש לעיקול החשבון, בקשה שהנילון עצמו הסיר בפעם הראשונה. הנילון השיב שהעיקולים התבקשו בדיון שנערך בנוכחות שני הצדדים וכי בית המשפט הורה לציין חשבוניות בנק ספציפיים של הנתבע וכך נעשה. טוען שהסכים בפעם הראשונה לבטל העיקול לפני משורת הדין ונכח נסיבות אישיות שפורטו בפניו כך שאין ללמוד מכך שידע שהחשבון אינו שייך לבן. מציין שעד עתה לא נערך כחור עובדתי לגבי הבעלות בחשבון והדבר אמור להתבצע בדיון בבקשה להטלת עיקולים זמניים אשר יתקיים במעמד הצדדים.

החלטה לגנוז את התלונה. נוכח העובדה שהבקשה להטלת עיקול לא הוגשה במעמד צד אחד, וכי לבנם של המתלוננים ניתנה הזדמנות להעלות טענות לגבי הבעלות בחשבון לגבי התבקש העיקול, הן בתגובה בכתב שבית המשפט הורה לו להגיש והן במהלך דיון שנקבע במעמד הצדדים. בנוסף, נוכח היענותו המיידית של הנילון להסרת העיקול מהחשבון בפעם הקודמת, נראה כי אכן לא נערך ביחור עובדתי של הסוגיה, עובר להגשת הבקשה השנייה לעיקולו של אותו חשבון. (החלטה מספר 166/12 את)

יחס כלפי חבר: הודעה במועד על אי התייצבות עד

עובדות המתלונן שייצג את הנתבע מלין על כך כי במועד הקבוע לשמיעת הוכחות התביעה הודע לו שהתובע, שהיה עד תביעה מס' 1, חלה ולא יופיע להיחקר על תצהירו. תלונת המתלונן הינה כי מחלת התובע היתה ידועה לנילון שלושה ימים עובר לדיון, ולמרות זאת לא מצא לנכון ליידע, מידע שהיה חוסך לו הכנה ממושכת של חקירה נגדית.

הנילון בתגובה מציין כי קיבל תעודה רפואית מהתובע יום לפני הדיון בלבד, ומכל מקום לא מצא לנכון ליידע מאחר ובדיון היו אמורים להעיד עוד שלושה עדים נוספים מטעמו.

החלטה לגנוז את התלונה עם הערה כי בעתיד מן הראוי כי הנילון יידע חבר על אי התייצבות צפויה של עד הן לידיעה והן למניעת טרחת שווא מחברו.

הסברו של הנילון כי אמנם נודע לו על מחלת מרשו שלושה ימים עובר לדיון אך התעודה הרפואית הועברה לו רק יום לפני הדיון - אינו מניח את הדעת. למרות זאת, אין התנהגות זו מגעת לכדי עבירה משמעותית כמשמעותה בחוק ואין בה כדי התנהגות לא ראויה מאחר והדברים לא נעשו מתוך זדון או כוונה רעה אלא בתום לב ומתוך שהנילון לא סבר שיש מקום למסירת המידע בנסיבות שהיו. (החלטה מספר את 202/12)

כלל 11ב: אימות חתימה על-ידי עורך דין הניתן למעסיקו ולא ללקוחות המעסיק

עובדות ועדת הגנת המקצוע ביקשה חוות דעת ועדת האתיקה הארצית בסוגיה שהתעוררה בקשר עם פעילות חברת מרמנת ארגון וניהול פרויקטים בע"מ (להלן: "החברה"). החברה הינה זכיינית של מינהל מקרקעי ישראל לרישום זכויות בטאבו. הסוגיה היא - האם אימות חתימה של דיירים על שטרות המכר על ידי עורך דין המועסק בחברה מהווה הפרה של כלל 11ב(ב) לכללי האתיקה.

החלטה אין מדובר בשיחות משפטיות שהחברה מעניקה לדיירים, כי אם בשיחות שהחברה מספקת למנהל מקרקעי ישראל, שהוא הלקוח שלה. לפיכך, לא מתגבשים התנאים הדרושים לקיום עבירה לפי סעיף 11ב לכללי האתיקה.

א. עמדתנו תקפה בכפוף לכך שהחברה אינה גובה מהמשתכנים שכר טרחה בעבור הפעילות שעורך הדין המועסק על ידה מבצע.

ב. אין באמור בחוות דעתנו זו כדי לפטור את עורך הדין המאמת חתימות על גבי השטרות מקיום מלא חובותיו לפי דין, ובהקשר זה בפרט הוראות תקנה 14א לתקנות המקרקעין (ניהול ורישום), תשע"ב - 2011. (החלטה מספר את 50/12)

דין משמעת: אי תקינות במסגרת עיסוק אחר של עורך הדין כעילה להעמדה לדין

עובדות הנילון הינו רב ועורך דין המשמש כממונה מטעם שר הדתות במועצה הדתית. לדברי המתלונן מבקר העירייה קבע בדו"ח שלו שתלונה שהוגשה נגד הנילון בקשר לפעולה שביצע כממונה במועצה הדתית היא מוצדקת וכי פעולת הנילון הייתה בניגוד לפקודת העיריות וההסכם הקיבוצי שהמועצות הדתיות התומות עליו. לטענת המתלונן, לאור קביעת מבקר העירייה לפיה הנילון הפר את החוק יש להעמידו לדין משמעת.

החלטה לגנוז את התלונה. התלונה נוגעת לתפקידו הציבורי של הנילון ואינה קשורה להיותו עורך-דין או לתפקודו כעורך-דין. עובדת היותו עורך-דין הינה אגבית לחלוטין. לפי התלונה, לכאורה דבקה במעשהו של הנילון אי-תקינות מנהלית במסגרת תפקידו הציבורי. אך אי-תקינות מנהלית לא מצדיקה מניה וביה העמדה לדין משמעת, בהיעדר קשר מספק לתכלית הדין המשמעתני של לשכת עורכי הדין ובהינתן אפיקי טיפול רלוונטיים יותר (לרבות הדין המשמעתני החל על עובדי ציבור). (החלטה מספר 349/10)

כלל 36: פניה לקבלת היתר להעיד ולייצג באותו הליך

עובדות ועד המחוז פנה לוועד המרכזי כדי שזה יחליט בבקשת עורך דין לקבל היתר לפי כלל 36(ב) להעיד ולייצג באותו הליך. לפי הכלל, הסמכות להחליט בבקשה זו נתונה לוועד המחוז אך במקרה זה ועד המחוז מנוע מלטפל בבקשה הואיל והמבקש הוא אביו של חבר ועד המחוז ויו"ר ועדת האתיקה במחוז. לחילופין, נשאלה השאלה האם בנו של הפונה שהוא עורך דין במשרד, או עורך דין אחר ממשרדם, יכול לייצג את הלקוח כאשר עורך הדין המבקש יעיד במשפט.

החלטה מתן רשות לפי סעיף 36(ב) כאמור אינה בסמכות ועדת האתיקה אלא בסמכות הוועד המחוזי שהועברה לוועד המרכזי כמפורט לעיל. סמכות מקבילה יש גם לבית המשפט הדין בעניין. בקשתו החלופית של הפונה הייתה לאפשר לבנו, שהוא עורך דין במשרדו, לייצג תחתיו. בעניין זה עולה מן החומר שהבן עצמו אמר להעיד כמי שצילם את הווידאו, והצד השני הבהיר שבכוונתו לשאול אותו שאלות גם ביחס למהות המחלוקת.

בנסיבות אלה, אנו סבורים שגם הבן עלול להפוך לעד שאיננו טכני ולכן, גם ייצוג על ידו אסור אלא אם תינתן רשות של ועד המחוז, ובמקרה דנן של הוועד המרכזי. יחד עם זאת, אין לדעת הוועדה מניעה שעורך דין אחר מהמשרד, שאינו קשור לעניינים אלה, יקבל הייצוג. (החלטה מספר את 139/13)

התמחות: אסורה ספסרות כרטיסים לטקס ההסמכה

עובדות כל מוסמך (מי שסיים את התמחותו ועמד בהצלחה בבחינות הלשכה) זכאי לקבל שני כרטיסים למוזמנים לטקס ההסמכה. עקב פרסום בעיתון אודות ספסרות כרטיסים לטקס ההסמכה הקודם של הלשכה, באמצעות אתרים באינטרנט, הפעילה הלשכה משרד חקירות כדי לאתר את המוכרים. החוקרים התחקו אחר בעלי המודעות באתר ורכשו כרטיסים ממספר נילונים.

לקראת טקס ההסמכה הנוכחי, וכהפקת לקחים מהטקס הקודם, פרסמה הלשכה אזהרה לגבי מכירת הכרטיסים ואף סימנה אותם באופן שיקל לאתר את בעליהם החוקי. הלשכה שוב הפעילה משרד חקירות על מנת לאתר ספסרות, אך זה לא מצא דבר.

הנילונים טוענים שמכירת כרטיסים לטקס ההסמכה הייתה אז דבר שבשגרה שנעשה בגלוי על-ידי רבים כאשר הלשכה לא אסרה את המעשה ולכן הם לא ראו כל פסול בדבר. מכל מקום הם הביעו חרטה.

החלטה לגנוז את התלונות ולפרסם אזהרה גם מטעם ועדת האתיקה, לפיה מכירת כרטיסים לטקס עלולה להוות התנהגות בלתי הולמת עורך דין ומעמידה את מבצעה בסכנת העמדה לדין משמעתני. (החלטה מספר את 158/09)

התמחות: ביטול חברות בשל הסתרת מידע בתצהיר הקבלה להתמחות

עובדות במהלך לימודיו של הנילון באוניברסיטה הוא הורשע בהליך משמעותי באוניברסיטה על פי הודאתו, בכך שבשתי הזדמנויות גנב עבודות שכתבו סטודנטים מתאו של המתרגל והגיש אותן כך שייראה כאילו הוא כתב אותן. על הנילון נגזר עונש של הרחקה לצמיתות מהאוניברסיטה ופסילת הקורסים שבהם נגנבו העבודות. הנילון המשיך את לימודיו במוסד אחר. לקראת קבלתו להתמחות וגם לקראת קבלתו ללשכה חתם הנילון על תצהירים, לפיהם לא הורשע בעבירת משמעת במקום לימודיו. הנילון הוסמך והתקבל ללשכה. בשלב מסוים נודע הדבר לועדת האתיקה במחוז ולפיכך הגישו קובלנה נגד הנילון ומבקשים לפתוח בהליך ביטול חברות לפי סעיף 47 לחוק.

החלטה הסמכות לפתוח בהליך של ביטול חברות נתונה לועד המרכזי. לפיכך, ממליצה הועדה לועד המרכזי לפעול לביטול החברות לנוכח ההטעיה והסתרת המידע. (החלטה מספר את 2/13)

התמחות: אי תשלום שכר למתמחה, עבודה ללא היתר מהלשכה ופגיעה בייחוד המשרד

עובדות מבדיקה במהלך ההתמחות, שערכה הלשכה באמצעות מפקח, עלה שהנילון הראשון, המאמן, לא משלם שכר למתמחה, הוא הנילון השני, אלא מעניק לו כשכר זכות שימוש במשרד לצורך עבודתו הנוספת של המתמחה כשמאי מקרקעין. המתמחה, הנילון השני, מאשר שלא קבל שכר עבור התמחותו אולם מכחיש שעבד כשמאי ממשרד המאמן. הנילון הראשון הציג את חוזה העסקה של המתמחה, לפיו לא יקבל המתמחה שכר ממנו אלא זכות שימוש במשרד לעבודתו כשמאי. המאמן הסביר שאינו רואה פסול במתן תחליף שכר שכזה למתמחה. המתמחה לא השיב לפניות הוועדה.

מדובר בשלוש עבירות לכאורה שביצע הנילון הראשון - אי תשלום שכר למתמחה, אפשר למתמחה לעסוק בעבודה נוספת מבלי שבדק אם ניתן לכך אישור מהלשכה ושימוש במשרד שלא לעבודה כעורך דין דבר המפר את כלל 4 לכללי האתיקה. לגבי המתמחה מדובר בשלוש עבירות לכאורה שביצע - עבודה ללא היתר במהלך ההתמחות, הפרה של כלל 4 בדבר ייחוד המשרד ואי מתן מענה לתלונה בעניין.

החלטה להעמיד לדין משמעותי את שני הנילונים - המתמחה והמאמן. (החלטה מספר את 249/12)

תואר עורך דין: השימוש מותר רק לאחר טקס ההסמכה וקבלת הרישיון

עובדות לטענת המתלונן, הנילונה לאחר שעברה בהצלחה את בחינות הלשכה, אולם טרם קיבלה את רישיון עריכת הדין בטקס הרשמי - הציגה את עצמה, בחילופי מסרים ב"פייסבוק", כעורכת דין. הנילונה הסבירה שלאחר שעברה את בחינות הלשכה והוזמנה לטקס ההסמכה, היא מיהרה באושרה הרב להעלות את ההזמנה לדף הפייסבוק שלה וכינתה את עצמה "עורכת דין". בהמשך המתלונן פנה אליה בצ'ט פרטי בפייסבוק, במסגרת פעילות בקבוצה, ושאל אותה האם היא עורכת דין. מאחר שמדובר היה בפורום לא פורמאלי - ובעיתוי שהיה ימים ספורים בלבד לפני טקס ההסמכה - היא השיבה בחיוב; אולם מיד כשהבינה - עוד לפני הגשת התלונה - שהצגת דברים זאת אינה תקינה, היא מחקה את הכתוב והתנצלה בפני המתלונן. הנילונה הדגישה בתשובתה, כי היא לא התכוונה להטעות או להתחזות ואף לא לעשות פעולה כל שהיא שיחודה לעורכי דין.

החלטה לגנוז את התלונה. השימוש בתואר עורך דין לפני מתן הרישיון אינו מותר. עם זאת, מדובר בשימוש שנעשה בנסיבות חברתיות, על-ידי מי שהייתה זכאית לקבל תואר זה בתוך מספר ימים, מתוך חוסר שימת לב - ובוודאי שלא במגמה להטעות או לעשות מכך רווח כל שהוא. בנוסף, המתלונן חזר בו מתלונתו ואין עניין ציבורי ממשי בפרשה זו. (החלטה מספר את 125/13)

תואר עורך דין: מותר לציין בפרסומת של מועמד בבחירות המקומיות

שאלתא הפונה משתתף בבחירות המקומיות והוא מבקש לדעת האם מותר לו לפרסם את תמונתו ודבר היותו עו"ד בשלטי חוצות, מודעות, פייסבוק ואמצעי מדיה שונים.

החלטה א. סעיף 1 לכללי הפרסומת קובע כי "עורך דין רשאי לציין, בעל פה או בכתב, את דבר היותו עורך דין". במובן זה, כל מקום שבו מתמודד לרשות מקומית מציג עצמו, הוא רשאי לציין את דבר היותו עו"ד כתואר מקצועי, קרי "עו"ד ישראל ישראלי".

ב. אסור לעורך דין להשתמש בפרסום כאמור כדי לקדם פרסומת כמפורט בסעיף 3 לכללי הפרסומת, וממילא אסור לו לפרסם פרטים על עיסוקו כעורך דין ועל משרדו.

ג. פרסום כאמור מוגבל לתנאים ולתקופות המותרים לפי הדין המותר בתעמולת הבחירות הרלוונטית.

ד. תשובת הוועדה תחומה לאתיקה המקצועית ואין בה כדי לתת מענה לכל שאלה אחרת בדבר תקינות הפרסום. (אין מספר להחלטה, הועבר מועדת פרסומת)

החלטת ועדת הרביזיה בכללי האתיקה י"ר עו"ד ראובן רייך

ועדת הרביזיה התבקשה לבחון תיקון בכללי האתיקה שיקבע האם ובאלו נסיבות חתימה על מכתב תמיכה בשופט מותרת או אסורה. הנושא הופנה לוועדה לאחר שוועדת האתיקה של מחוז ירושלים (אליה הועברה התלונה מועדת האתיקה הארצית שלא יכלה לדון בה בגלל ניגוד עניינים של חלק מחבריה) החליטה לגנוז תלונה שהוגשה נגד קבוצה גדולה של עורכי דין אשר חתמו על מכתב תמיכה פומבי בשופטת אלשייך.

ועדת האתיקה במחוז ירושלים החליטה לאחר בדיקת התלונה, בחינת נסיבותיה והקשרה, כי אין מקום להמשיך טיפולה והתלונה נגנזה. הוועדה ציינה שמבחינה עקרונית ייתכנו מצבים בהם חתימה על מכתב תמיכה בשופט אשר עורך דין מופיע בפניו תהווה: "...מעשה או מחדל אחר שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין". עוד ציינה הוועדה שמכתבי תמיכה בשופטים (הנחתמים על ידי עורכי דין המופיעים בפניהם) עלולים להיתפס ככאלה שנועדו להטות את לב השופט לטובת עורך הדין או לקוחו ובכך לגרוע מאמון הציבור במערכת המשפט.

ועדת הרביזיה החליטה:

על פני הדברים, נראה כי מדובר בסוגיה שראוי שוועדת האתיקה הארצית תידרש אליה. עם זאת, בשל חשיבות הנושא מצאנו לנכון להתייחס לפנייה האמורה.

הפרשה שבהקשרה נכתב המכתב, הגיעה לידי סיום בהסכמה בין הגורמים המעורבים. התלונות שהוגשו בהקשר זה - כמו גם בקשר למכתב התמיכה - נגנזו, ובכך גם הן הגיעו לידי סיום. לפרשה עצמה - ולמכתב התמיכה - נלווה דיון ציבורי רחב, שבמסגרתו אף עלתה הבעייתיות שעלולה להיות במשלוח מכתב מעין זה.

לאור נסיבות אלה, ולנוכח העובדה שמדובר במקרה שככל שידוע לוועדה הינו בודד, הוועדה סבורה כי אין מקום, בשלב הזה, לערוך שינוי כלשהו בעניין זה בכללי האתיקה.

הנחיות והחלטות ועדת שכר הטרחה י"ר עו"ד אמיר סטמרי

דברי הקדמה: ועדת שכר הטרחה היא ועדה וולונטרית שהקים הועד המרכזי המחזיקה במספר תפקידים הנובעים מתפקיד הלשכה לפי החוק. הראשון, מענה לפניית עורכי דין או ציבור לקוחותיהם בנושא שכר טרחת עורך דין. הפניות נעשות בצורה של שאלות ו/או תלונות קונקרטיים כאשר להחלטות הוועדה אין תוקף מחייב. השני, החלטה מחייבת מכוח סעיף 84(ב) בשאלה אם השכר מופרז. הפרת החלטה לפי סעיף זה מהווה עבירת משמעת. שלוש, מתן חוות דעת לבתי משפט, בתי דין, בוררים, גוף או אדם בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית, לפי סעיף 89 לחוק הלשכה. ארבע, גיבוש עמדה והצעות לגבי סוגיות שכר טרחה, כגון: הצטרפות להליכים משפטיים כ"ידיד בית המשפט", תיקוני חקיקה, תיקון כללי לשכת עורכי הדין והתעריף המינימאלי המומלץ.

להלן יובאו ההחלטות שניתנו על-ידי הועדה:

1. ככלל הועדה לא תדון בפניות של עורכי דין לקבלת ייעוץ בענייני שטר-טרח בגין טיפול שבוצע עבור לקוח, ללא העברת עמדת הלקוח יחד עם הפנייה. (החלטה מספר שכ"ט 29/12)
 2. זכות העכבון שיש לעורך דין מכוח סעיף 88 לחוק אינה חלה לגבי כספים הנמצאים בחברת הביטוח הנתבעת אך טרם הועברו לחשבון עורך הדין המייצג את התובע. במצב האמור, למרות בקשת הלקוח, הכספים טרם הועברו לעורך הדין בשל הוראת הנאמן שמינה בית המשפט לחברת הביטוח במסגרת צו הכינוס. בנסיבות אלו, סעיף 88 אינו חל הואיל והכספים אינם בידי עורך הדין כלשון הסעיף. אך אם עורך הדין דאג להמחאת זכות, קודם לצו הכינוס, אז יש לו עדיפות והכספים יועברו אליו. (החלטה מספר שכ"ט 131/11)
 - הערת העורכת:** ראו, פשט"ר (מחוזי, ת"א) 1079/07 בש"א 9073 **עו"ד יהודאי נאמן בפשט"ר נ' עו"ד בן עזרי ואח'** (ניתן ב- 19.12.2012). שם דחה בית המשפט את בקשת הנאמן לביטול תשלומים שונים שביצע חייב חדל פירעון לעורכי הדין המשיבים בגין ייצוג. יצוין כי תשלומי שטר הטרחה האמורים בוצעו לאחר שכבר ניתן כנגד החייב פסק-הבורר אשר הביא לקריסתו הכלכלית, וזמן קצר יחסית טרם צו הכינוס שניתן כנגדו.
 3. הפונה חתמה על הסכם שטר טרח בתיק מזונות לפיו עליה לשלם לעורך הדין סך של 14,000 ₪ לא כולל מע"מ ובהסכם נאמר מפורשות שהיא לא תהיה זכאית להחזר כספי בכל מקרה שהוא. זמן קצר לאחר מכן, לאחר שעורך הדין הגיש את כתב התביעה החליטה הלקוחה לחזור בה מההליכים בשל ניסיון לשלום בית. כעת מבקשת הלקוחה החזר כספי מעורך הדין. הועדה קבעה שאין מקום להתערב במערכת החוזית בין הצדדים. למעלה מהדרוש הוסיפה הוועדה כי ההסכם נהיר וברור, הסכום שנגבה לפיו הינו סביר, וזאת גם בנסיבות העניין עת בחרה הלקוחה לחזור בה מההליך זמן קצר לאחר פתיחתו. (החלטה מספר שכ"ט 11/12)
 4. הפונה חתמה על הסכם שטר טרח בתיק גירושין לפיו עליה לשלם לעורך הדין סך של 60,000 ₪ לא כולל מע"מ ובהסכם נאמר מפורשות שהיא לא תהיה זכאית להחזר כספי בכל מקרה שהוא. עורך הדין ביצע עבודה מהותית בתיק שכללה: הכנה והגשה של תביעת משמורת ומזונות, הכנת תביעת גירושין, ניהול מו"מ, תכתובות, הכנת טיוטת הסכם גירושין. הלקוחה הגיעה להסדר ישירות עם בעלה ולפיכך בקשה לסיים את הייצוג והיא מבקשת מעורך הדין החזר של חלק משכר הטרחה ששולם במלואו. הוועדה קבעה שקיים בין הצדדים הסכם שטר טרח ברור, חתום ומפורש, סביר לחלוטין וכי אין מחלוקת שעורך הדין עמד וקיים את חלקו בהסכם. לפיכך, אין כל מקום להתערב במערכת החוזית שבין הצדדים. (החלטה מספר שכ"ט 44/12)
 5. כאשר הסכם שטר הטרחה קובע אחוז מסוים מגמלאות בטוח לאומי עתידיות מהוונות, חישוב שכר הטרחה צריך להיעשות לפי תוחלת חיים ולא רק עד גיל 67 ומבלי לנכות שוויה של קצבת זקנה שכן שוויה כבר קוזז בחישוב שכר טרחה לגבי תאונה קודמת בה יוצג אותו לקוח על יד עורך הדין. (החלטה מספר שכ"ט 4/12)
 6. עורך הדין הפונה מחזיק מאז שנת 2009 חשבון פיקדון שמקורו בעסקת מכר מקרקעין עבורה קבל עורך הדין שכר טרחה, מאז מבוצעים תשלומים רבים מחשבון זה. הפונה מבקש לדעת אם הוא זכאי לשכר ראוי בגין הנאמנות וזאת לפי המלצת הוועדה שפורסמה ב**אתיקה מקצועית** 46 עמ' 8 (2012)
- הועדה קבעה כי במקרה זה הוסכם שיוחזקו אצל עורך הדין הפונה כספים בנאמנות במסגרת

- שכר הטרחה ששולם עבור הייצוג בעסקה - לכן עורך הדין אינו זכאי לשכר נוסף בגין החזקת הכספים בנאמנות.
- אם עורך הדין לא סיכם מראש עם לקוחותיו כאמור לעיל, וכתוצאה מהתנהלות העסקה נוצר צורך, לקיומה של העסקה, להפקיד אצלו כספים בנאמנות, והוא לא סיכם מראש ובמפורש על שכר טרחה נוסף לזה ששלמו עבור עסקת המכר, אין מקום לדרישה נוספת, מאחר ובין היתר, יש לקחת בחשבון כי הלקוחות לא יכלו לשקול מראש את הכדאיות הכלכלית בנאמנות אצל עורך הדין.
- היה על עורך הדין הפונה לסכם עם לקוחותיו בנפרד, אם מעוניינים בשחת הנאמנות ומה השכר המיוחד עבורו. (החלטה מספר שכ"ט 71/12)
7. הוועדה לא דנה בפניות במקביל לוועדת האתיקה. אם כבר נעשתה פנייה לוועדת האתיקה, תוכל להידרש לפנייה רק בתום הטיפול בוועדת האתיקה. (החלטה מספר שכ"ט 106/12)
8. הוועדה לא דנה בפניות לגבי מצבים המכוסים על-ידי כללי לשכת עורכי הדין (התעריף המינימאלי המומלץ). הוועדה מטפלת בפניות הנוגעות לפרשנות הסכם שכר טרחה או סכסוך באשר לגובה שכר הטרחה. (החלטה מספר שכ"ט 92/12)
9. לפי סעיף 2(ב) לצו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, המחיר של אישור זכויות הוא הקבוע אותה שעה בתוספת לתקנות המקרקעין (אגרות), עבור נסח רישום, לכן, המחיר נכון להיום הנו 71 ש"ח. אישור הזכויות אינו דומה לנסח המופק באמצעות האינטרנט.
10. בהעדר הסכמה מראש למועד תשלום שכר הטרחה, יש להיעזר באמור בחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, הקובע בסעיף 41: "חייב שלא הוסכם על מועד קיומו, יש לקיים זמן סביר לאחר כריתת החוזה, במועד שעליו הודיע הנושה לחייב זמן סביר מראש".
- בייצוג לקוח מול המוסד לביטוח לאומי, סיום חוזה הייצוג הוא בקבלת החלטת המוסד ותחילת ביצוע התשלומים, מאחר ואין צורך בפעולות גבייה. לכן, המועד הסביר לחובת תשלום מלוא התמורה עבור שכר טרחה לייצוג בתביעת תגמולים, עבור נכות כללית מהמוסד לביטוח לאומי, כאשר הוסכם על תשלום לפי תוצאה, הוא בסמוך למועד ההחלטה על הכרה בנכות הכללית ותחילת ביצוע התשלומים, מהם ניתן ללמוד מה סכום התמורה (התגמולים) המהווה בסיס לחישוב שכר הטרחה. (החלטה מספר שכ"ט 55/12)
11. ככל שלא הוסכם ששכר הטרחה מותנה בהסכם המכר, זכאי עורך הדין לשכר ראוי עבור העבודה שהושקעה. למשל, בדיקות הבעלות על הנכס, הכנת טיוטת הסכם המכר, משא ומתן משפטי עם הצד שכנגד, החלפת טיוטות הסכם ועוד. שכר ראוי זה אינו קבוע בכללי שכר הטרחה המינימאלי המומלץ ויחושב בהתאם לנסיבות המקרה. (החלטה מספר את 30/13)
- הערת העורכת** להחלטה זרה ראו את החלטת ועדת האתיקה הארצית "שכר טרחה: שכר בעסקת מכר שלא יצאה אל הפועל" **אתיקה מקצועית** 18 עמ' 6 (2006).
12. אם החייב מסכים לשלם את קרן החוב, חייב עורך הדין לקבל את התשלום. וזאת כמתחייב מסעיף 50 לחוק החוזים (חלק כללי). אם ירצה בכך הלקוח, יינקטו הליכים בבית המשפט לגבי שכר טרחת עורך דין שהחייב סרב לשלם. (החלטה מספר שכ"ט 80/12)
13. לפי הנחיות ועדת שכר טרחה וועדת הנזיקין בעבר, שאושרו על-ידי הוועד המרכזי, נקבע כי העברת תיק מעורך דין לעורך דין אחר, בשלב שלאחר הגשת תביעה, מזכה את עורך הדין הראשון ב- 50% משכר הטרחה המוסכים או הקבוע לפי הדין. (החלטה מספר את 104/12)